

ВІДГУК

роботу Свиноус Надії Іванівни «Управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент»

1. Актуальність обраної теми дослідження.

Формуванням ефективної системи управління процесами інвестування у інноваційні проекти, які реалізуються сільськогосподарськими підприємствами, характеризуються на сьогодні важливим значенням. Реалізацію цільових програм розвитку сільського господарства та перехід до економіки інноваційного типу неможливо без ефективно організованого та цілеорієнтованого управління процесами інвестування. У нинішніх умовах функціонування сільськогосподарських підприємств інвестиційна діяльність з точки зору її місця та загальноекономічного значення у відновленні та розширенні виробничого потенціалу господарюючих суб'єктів є одним із визначальних факторів забезпечення зростаючої динаміки розвитку сільського господарства в умовах посилення кризових явищ. При цьому орієнтація лише на державні джерела фінансової підтримки, як доводить практика, не забезпечує повного задоволення існуючої потреби в інвестиційних ресурсах сільськогосподарських підприємств та одержанні високих кінцевих результатів.

Недостатньо активне та ефективне використання методичних підходів та управлінських рішень, орієнтованих на комплексний взаємопов'язаний розвиток інноваційної та інвестиційної діяльності є однією із причин поглиблення кризових явищ у діяльності сільськогосподарських підприємств, у зв'язку із чим виникає об'єктивна потреба у зміні механізмів та інструментів управління інвестиційною діяльністю господарюючих суб'єктів. Насамперед, це відноситься до комплексного розвитку інвестиційної діяльності як єдиної системи, оскільки здійснення крупномасштабних інновацій стратегічного значення неможливо без відповідної системи управління. Водночас, ураховуючи доступність розроблених напрямів теорії та практики управління інвестиційною діяльністю

сільськогосподарських підприємств, недостатньо розробленими залишаються питання формування дієвої системи управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств із урахуванням їхньої специфіки, яка базується на критеріях і принципах оптимальності. Саме це визначає актуальність теми дисертаційного дослідження Свиноус Н.І.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до тематики науково-дослідних робіт Білоцерківського національного аграрного університету, а саме: ініціативної теми «Організаційно-економічне забезпечення активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств» (державний реєстраційний номер 0120U103842), у межах якої автором розроблено систему інформаційно-аналітичного забезпечення та обґрунтовано організаційні засади управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств.

3. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність.

Сформульовані Свиноус Н.І. теоретичні положення, методичні рекомендації та висновки характеризуються необхідним ступенем обґрунтованості та базуються на творчому розвитку положень в рамках теорії інвестування, інвестиційного менеджменту, які містяться у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників у даній науковій області. Має місце коректне використання у роботі наукових методів обґрунтування одержаних результатів, висновків і рекомендацій. Дослідницька база характеризується широким обсягом аналітичних та інформаційно-емпіричних джерел, що підтверджує репрезентативність і, як наслідок, об'єктивність одержаних результатів.

Статистичний матеріал систематизовано та проаналізовано в достатньому ступені. Основні наукові положення, емпіричні дані та висновки проілюстровано графіками, рисунками і таблицями. Запропоновані автором дисертації пропозиції в цілому аргументовано та оцінено порівняно із іншими відомими стандартними та нестандартними рішеннями.

Достовірність результатів, представлених в дисертаційній роботі Свиноус Н.І., забезпечена використанням сучасних загальнонаукових методів пізнання:

формалізації, взаємозв'язку загального і приватного, системно-структурного, стратегічного та процесного підходу, використанням економіко-статистичних методів, методів експертних оцінок. У роботі використано еволюційний метод, методи причинно-наслідкових зв'язків, структурно-функціонального аналізу, узагальнення та економіко-математичного моделювання. Також достовірність наукових положень дисертації визначається обробкою великого обсягу статистичних даних, вивченням прикладних досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців за обраною темою, зокрема, використанням сучасних методик збирання та обробки економічної інформації, репрезентативних сукупностей вибірки із додержанням підбору одиниць спостережень.

4. Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження.

Наукова новизна результатів дослідження Свиноус Н.І. пов'язана з отриманням нового вирішення проблеми удосконалення процесу управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств.

1. Поглиблено понятійний апарат в області інвестування, зокрема, дефініцію поняття «інвестиційна діяльність», яке на відміну від існуючих містить, систему принципів здійснення інвестування, цільову орієнтацію, джерела формування інвестиційних ресурсів та результати, що дозволяє раціонально обґрунтовувати важелі державного регулювання щодо її сприяння у напрямі забезпечення розширеного відтворення у сільгосп підприємства та сталого розвитку сільських територій;

2. Вперше систематизовано економічні інструменти активізації інвестиційної діяльності основних категорій сільськогосподарських підприємств, які передбачають наступне: створення кредитних кооперативів із подальшим інвестуванням залучених фінансових ресурсів в розвиток меліорації сільгоспугідь та створення сільськогосподарських виробничих кооперативів водокористувачів – для малих та середніх сільськогосподарських підприємств; передбачення сільськогосподарського страхування із підтримкою за принципом поділу витрат, розробки програм комплексного страхування, що сприятиме мінімізації та нейтралізації ризиків та підвищенні ефективності діяльності основних категорій господарств корпоративного сектору аграрної економіки.

3. Розроблено модель оцінки ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, яка включає: фінансово-економічні показники (обсяг інвестованих капіталовкладень, величина нарахованої амортизації, показники фондівіддачі, продуктивності праці) та агрегованих показників (співвідношення доданої вартості до суми капітальних інвестицій, окупності капіталовкладень, рівень рентабельності, що дозволяє системно оцінити інвестиційні, виробничі процеси на рівні господарюючих суб'єктів, а також визначити можливості та перспективи їх розвитку.

4. Сформовано систему показників інформаційно-аналітичного забезпечення процесу управління інвестиційної діяльності, що передбачає розрахунок показників на основі як зовнішніх, так й внутрішніх джерел інформації; виділено підходи до визначення вартості земельних угідь сільськогосподарського призначення та розрахунку показника капіталізації; запропоновано методичні підходи до їх обліку, що сприятиме обґрунтованому прийняттю управлінських рішень за напрямками інвестування.

5. Удосконалено складові організаційного забезпечення управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств, які включають такі елементи: матричну структуру управління окремими інвестпроектами; систему моніторингу, що базуються на різноманітних об'єктах та широкому спектру потенційних користувачів, наявності зворотного зв'язку із споживачами його результатів, що сприятиме раціональній взаємодії у межах системи менеджменту при обґрунтуванні економічної доцільності реалізації інвестпроекту.

6. Обґрунтовано складові організаційно-економічного забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, який характеризується сукупністю методів та важелів управління, вплив яких на об'єкт управління – інвестиційну діяльність підприємства сприяє досягненню гармонізації економічних інтересів її учасників, забезпеченню росту капіталізації та якісному удосконаленню виробничого потенціалу підприємства.

Отже, дисертаційне дослідження Свиноус Н.І. містить конкретні рішення щодо удосконалення процесу управління інвестиційної діяльності

сільськогосподарських підприємств, вносить внесок у розширення наукової бази та розвитку інструментарію в реальному секторі економіки.

5. Наукове та практичне значення роботи, використання результатів дослідження.

Наукова значимість проведеного дослідження обґрунтована тим, що на основі узагальнення існуючих підходів, методичних засад та теоретичних моделей управління інвестиційною діяльністю доведені положення та методики, направлені на підвищення ефективності управління та стійкого розвитку сільськогосподарських підприємств в умовах обмеження інвестиційних ресурсів. Згідно обраного об'єкту дослідження, результативно використано апарат сучасних методик моделювання закономірностей і економічних процесів, які дозволили виявити фактори активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств на основі удосконалення процесу управління. Розроблено модель оцінки ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, яка включає блоки індивідуальних фінансово-економічних та агрегованих показників, що дозволяє системно оцінити інвестиційні, виробничі процеси на рівні господарюючих суб'єктів, а також визначити можливості та перспективи їх розвитку.

Практична значимість дослідження зумовлена значним внеском одержаних наукових результатів в удосконалення управлінської практики та адміністрування процесів інвестиційного розвитку сільськогосподарських підприємств. У дисертації наведено відомості щодо практичного використання одержаних автором наукових результатів у рамках на різних рівнях управління. Результати проведеного автором комплексного аналізу здійснення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств у розрізі великих, середніх та малих господарств, представляє практичну цінність для розробки інструментів державного регулювання активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

6. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях зарахованих за темою дисертації.

Дисертаційна робота є результатом особистого наукового пошуку здобувача. Наукові ідеї, запропоновані рекомендації та обґрунтовані висновки одержані автором особисто. Із опублікованих у співавторстві наукових праць, використано лише ті положення, що виникли в результаті власних авторських розробок. Наукові положення, висновки і рекомендації в повній мірі викладені в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Повнота висвітлення результатів у наукових працях здобувача відповідає вимогам, що висуваються Міністерством освіти і науки України до порядку опублікування результатів дисертаційних робіт, які подано на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

7. Структура, стиль та мова дисертаційної роботи.

Структура дисертації відповідає вимогам та традиційно включає вступ, три розділи, висновки. Текст дисертації чітко структурований, містить таблиці, рисунки, формули, додатки та список використаних джерел з належним посиланням на них по тексту роботи. Стиль викладення дисертації науковий, робота має логічну структуру, матеріал поданий послідовно, з урахуванням поставлених завдань. Мова дисертації відповідає сучасним літературним нормам.

8. Дотримання академічної доброчесності.

При написанні дисертації здобувачем дотримано етичні принципи, визначені законодавством про освіту, про що свідчать наявність посилань на джерела інформації; надання достовірної інформації про використані методики та результати проведеного дослідження; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права.

9. Відповідність дисертації спеціальності і вимогам, що висуваються до дисертацій, які подано на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота Свиноус Надії Іванівни за змістом, сформульованою метою, завданнями, висновками та науковою новизною відповідає спеціальності 073 – Менеджмент. Дисертація подана у вигляді спеціально підготовленої кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису, виконана здобувачем особисто,

містить наукові положення, нові науково-обґрунтовані теоретичні та методичні результати, які мають істотне значення для галузі знань 07 – Управління та адміністрування. Відповідає вимогам встановленим п.п. 9,10,11,12 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06 березня 2019 р.

10. Дискусійні питання та основні зауваження.

Належно оцінюючи рівень дисертації, її теоретичне та практичне значення, слід відзначити наявність певних дискусійних положень і зауважень:

1. Автор в першому розділі на високому професійному рівні розкрив особливості інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Проте, поза увагою автора залишилася такі особливості: зміна клімату, що призведе до коригування умов господарювання та запровадження ринку земель сільськогосподарського призначення, що спричинить появу нового об'єкта інвестування.

2. Дисертант в другому розділі здійснює оцінку інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств в розрізі основних його категорій. Проте, на нашу думку, необхідно було б в першому розділі розглянути методичні підходи щодо типологізації господарств корпоративного сектору аграрної економіки України. Це б дозволило суттєво підсилити теоретичну частину дисертаційного дослідження.

3. В третьому розділі автор приділяє значну увагу оцінці землі сільськогосподарського призначення, як об'єкта інвестування та купівлі-продажу. Водночас, необхідно було б звернути увагу і на проблему іпотечного кредитування, як одного із джерел залучення інвестиційних ресурсів.

4. Дисертант на високому професійному рівні здійснює оцінку інвестиційної діяльності основних категорій сільськогосподарських підприємств. Проте, поза увагою автора залишилися вертикально-інтегровані сільськогосподарські підприємств. На нашу думку, їх деталізована оцінка призвела б до підвищення актуальності даного дисертаційної дослідження.

5. В нинішніх умовах, що характеризується відкриттям ринку земель сільськогосподарського призначення зростає потреба в інвестиційних ресурсах

суб'єктів сфери агробізнесу. В зв'язку з цим автору необхідно було б більш детальніше розглянути подібний сценарій подій на прикладі окремого господарства корпоративного сектору аграрної економіки.

11. Загальний висновок.

Дисертація Свиноус Надії Іванівни «Управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств» пов'язана з актуальною тематикою дослідження, містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних та методичних проблем управління ефективністю інвестицій в агробізнесі. Результати дисертації мають наукову новизну, важливе теоретичне і практичне значення. Робота є самостійним, завершеним науковим дослідженням.

Дисертація відповідає вимогам, визначеним в п.п. 9, 10, 11, 12 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №167 від 06 березня 2019 р., а її автор – Свиноус Надія Іванівна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Таврійського державного агротехнологічного
університету імені Дмитра Моторного

Н.В. Трусова

Підпис д.е.н, професора Н.В. Трусової засвідчую:
начальник відділу кадрів Таврійського державного
агротехнологічного університету
імені Дмитра Моторного

А.В. Терещенко